

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 312/2010-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. februára 2011 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť P. S., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. D., DrSc., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 76/06, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 76/06 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 76/06 ďalej konal bez zbytočných prietahov.

3. P. S. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. P. S. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 454,96 € (slovom štyristopäťdesiatštyri eur a deväťdesiatšesť centov), ktorú j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. J. D., DrSc., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) I. ÚS 312/2010-15 zo 7. septembra 2010 bola na ďalšie konanie prijatá sťažnosť P. S. (ďalej len „sťažovateľ“) z 11. januára 2010, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 76/06.

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že konanie pred okresným súdom sa začalo návrhom sťažovateľa na vydanie platobného rozkazu, ktorý bol okresnému súdu doručený 31. marca 2006. Okresný súd vo veci rozhodol platobným rozkazom z 20. júna 2006, proti ktorému podal žalovaný odpor. Ďalej sťažovateľ uviedol, že okresný súd vo veci vykonal niekoľko pojednávanií (18. októbra 2006, 13. decembra 2006 a 9. marca 2007), pričom podľa sťažovateľa išlo o „... neuvážené, chaotické úkony, ktoré pravdepodobne mali slúžiť iba na predstieranie činnosti súdu a jeho záujmu o vec“. Na pojednávanie 18. októbra 2006 sťažovateľ súdom ani nebol predvolaný. Podľa sťažovateľa „V súčasnosti je ustanovený znalec, ktorý zásadne prekročil súdom ustanovenú lehotu pre vyhotovenie znaleckého posudku ... konanie pred okresným súdom fakticky spočíva.“.

3. Predmetom sporu je vrátenie bezdôvodného obohatenia vo výške 664, 81 € (20 028 Sk), ktoré žalovaný mal dosiahnuť tak, že žalobcovi vyhotovil dioptrické okuliare nepoužiteľné pre žalobcu. Sťažovateľ doložil súdu znalecký posudok Výskumného ústavu súdnej optiky, s. r. o., č. 096/12/14/2005, z ktorého vyplýva, že *„vada dioptrických okuliarov spočíva v materiále (okuliarové rámy a korekčné šošovky), ktorý nespĺňa požiadavky platnej právnej úpravy a v ich vyhotovení. Inak povedané, žalovaný v spore 21C 76/06 nesmel vyhotoviť okuliare z materiálu, ktorý použil a mal ich vyhotoviť tak, aby zodpovedali zdravotnému stavu sťažovateľa diagnostikovaného ošetrojúcim odborným lekárom.“*.

4. K priebehu konania sťažovateľ ďalej uviedol, že *„... 27. februára 2008 bol ustanovený znalec odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Oftalmológia MUDr. M. H., CSc., aby vykonal vyšetrenie sťažovateľa a určil, aké dioptrické okuliare potrebuje. Okresný súd vo výroku rozhodnutia neustanovil znalcovi lehotu pre vypracovanie znaleckého posudku. Znalec MUDr. H., CSc. znalecký posudok v súdom ustanovenej lehote nepredložil. Okresný súd po uplynutí lehoty na vyhotovenie znaleckého posudku znalca neuroval. Súd celkom nečinne vyčkal dokiaľ znalec s výrazným oneskorením na jeseň 2008 posudok predložil súdu. Okresný súd dňa 10.2.2009 ustanovil ďalšieho znalca, a to znalca z odboru Optika, odvetvie Fyziologická optika Ing. J. M. s úlohou určiť, či bifokálne okuliare zhotovené odporcom pre navrhovateľa zodpovedajú výsledkom vyšetrenia z hľadiska správnej hodnoty dioptrií, vycentrovania skiel, prípadne ďalších parametrov potrebných pre ich riadne užívanie. Okresný súd určil znalcovi Ing. J. M. lehotu 40 dní na vypracovanie písomného znaleckého posudku a jeho doručenie súdu. Znalec Ing. J. M. požiadal sťažovateľa o osobné stretnutie za účelom odovzdania dioptrických okuliarov, ktoré má znalecky posúdiť dňa 1. mája 2009. Stretnutie na znalcom určenom mieste na parkovisku nákupného strediska v D. sa uskutočnilo v súlade s požiadavkami znalca. Súdom ustanovený znalec odniesol okuliare so sebou, dosiaľ ich sťažovateľovi nevrátil, hoci ide o zdravotnú pomôcku.“*.

5. Sťažovateľ vidí zbytočné prietahy aj v postupe súdu v súvislosti s ustanovovaním znalcov, keď uvádza: *„Okresný súd spor technologickej povahy, ktorého skutková podstata*

spočíva v otázke vhodnosti materiálu použitého na vyhotovenie dioptrických okuliarov a správnosti vyhotovenia okuliarov pre sťažovateľa bez ohľadu na znenie žaloby preorientoval na zdravotnícky spor o stave zraku sťažovateľa. Túto zmenu v právnej orientácii sporu súd vykonal oneskorene... Zdravotný stav je súborom premenných veličín, ktoré sú pravdepodobnostne (stochasticky) determinované. Nemožno s istotou predvídať, či nastanú a ak nastanú, kedy nastanú. Zhodné platí pre spätné určovanie okamihu, v ktorom nastali. V okolnostiach prípadu to má za následok, že medicínsky je nemožné spätné určiť, aký bol zdravotný stav zraku sťažovateľa, a teda aké okuliare potreboval v minulosti, na jar roku 2006, keď vznikol súdny spor, či mu žalovaný vyhotovil dioptrické okuliare podľa nálezu očnej lekárky, ktorá nesprávne diagnostikovala stav sťažovateľovho zraku, alebo či nález očnej lekárky bol správny a žalovaný vyhotovil dioptrické okuliare v rozpore s odborným nálezom ošetrojúcej očnej lekárky. Plynutie času v okolnostiach prípadu pôsobí ako negatívny faktor pôsobiaci proti možnosti urobiť také znalecké zistenie. V roku 2010, ale ani predtým roku 2009, nebolo možné v súlade s poznaním lekárskej vedy očakávať podanie znaleckého posudku preukazujúceho stav sťažovateľovho zraku na začiatku roku 2006. Sťažovateľ na túto okolnosť Okresný súd Bratislava II márne upozorňoval. Okresný súd zbytočným ustanovením znalca, o ktorom bolo vopred zrejmé, že v rozsahu svojej odbornosti nemôže prispieť k objasneniu veci, urobil rutinný úkon, ktorým zdanlivo urobil krok vpred, ale ktorým v okolnostiach prípadu spôsobil zbytočný prietah, predĺžil stav právnej neistoty, ktorej odstránenie sťažovateľ od súdu očakáva. Po ustanovení znalca, ktorému odbornosť neumožňuje prispieť k objasneniu veci opakovane postupoval spôsobom znamenajúcim porušenie sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, lebo sa nezaujímal o činnosť znalca. Okresný súd namiesto toho, aby zároveň s ustanovením znalca z odboru Zdravotníctvo a farmácia ustanovil aj znalca z odboru Optika, odvetvie Fyziologická optika, vyčkal jeden kalendárny rok (2008) a až potom tohto znalca ustanovil. Sťažovateľ aj tento postup súdu označuje za nesprávny postup neprimeraný zásade iura novit curia, a preto ho označuje za jeden z početných zbytočných prietahov v konaní.“

6. Sťažovateľ poukázal taktiež na sťažnosť na prietahy v konaní pred okresným súdom, ktorú adresoval predsedníčke okresného súdu 25. marca 2009. Predsedníčka

okresného súdu v prípise z 26. marca 2009 konštatovala, že sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní nemožno prešetriť, pretože spis bol 9. marca 2009 zaslaný znalcovi Ing. J. M. pre účely vypracovania znaleckého posudku. Taktiež uviedla, že po vrátení spisového materiálu a vypracovaní znaleckého posudku prešetrí sťažnosť sťažovateľa na prietahy v konaní. Sťažovateľ sťažnostnú argumentáciu uzavrel tým, že 4. januára 2010 konajúci okresný súd prostredníctvom zamestnankyne informačnej kancelárie informoval zástupkyňu sťažovateľa, že spis na súde nie je, pretože sa ešte nachádza u znalca. Sťažovateľ v tejto súvislosti taktiež uviedol, že nenašiel dôkaz preukazujúci alebo aspoň naznačujúci, že súd urobil voči znalcovi akýkoľvek úkon smerujúci k splneniu uznesenia o ustanovení znalca alebo aspoň k vráteniu spisu.

7. Ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa smeruje k poukázaniu na vybranú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa namietaného porušenia označeného práva. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy porušené bolo, a aby prikázal okresnému súdu, aby v jeho veci upustil od ďalšieho porušovania jeho označeného práva. Žiadal priznať aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 960 € (aj s ohľadom na význam sporu pre sťažovateľa) a náhradu trov konania.

II.

8. Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval okresný súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní, a zaslal ústavnému súdu kompletný spisový materiál. Predsedníčka okresného súdu výzvu prevzala 22. novembra 2010, avšak vyjadrenie k prijatej sťažnosti zaslala až 20. januára 2011 na urgenciu ústavného súdu. Vo vyjadrení uviedla, že netrvá na ústnom prerokovaní veci, a navrhuje, aby ústavný súd sťažnosť ako nedôvodnú zamietol a nepriznal sťažovateľovi požadované finančné zadosťučinenie. K priebehu konania uviedla, že „... 19. augusta 2010 bol spis zaslaný znalcovi Ing. J. H., ktorému bola uložená 40 – dňová lehota na vypracovanie znaleckého posudku. Dňa 7.12.2010 súd urgoval znalca na jeho

vypracovanie, resp. oznámenie dôvodov, pre ktoré znalecký posudok ešte nebol vypracovaný. Znalecký posudok nebol vypracovaný z dôvodu, že pôvodne ustanovený znalec Ing. J. M., ktorý prevzal predmet znaleckého skúmania – okuliare značky G., zomrel. Z oznámenia dediča znalca súd zistil, že v pozostalosti po znalcovi sa tieto okuliare nepodarilo nájsť. Z uvedeného dôvodu, a to v dôsledku absencie predmetu skúmania súd upustil od vypracovania znaleckého posudku. S poukazom na uvedené nastali v postupe súdu pri nariadení znaleckého dokazovania nepredvídateľné skutočnosti, ktoré nebolo v moci tunajšieho súdu ovplyvniť. Ako vyplýva z priloženého spisu, súd vo veci konal plynule, časové úseky medzi jednotlivými úkonmi, nariadením pojednávania a znaleckého dokazovania boli determinované požiadavkami účastníkov a navrhnutých dôkazov, ktoré bolo potrebné vo veci vykonať.“

9. Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 5. októbra 2010 doplnil sťažnosť o okolnosti, ktoré v priebehu konania nastali po podaní sťažnosti. Zvýraznil, že za zbytočný priet'ah považuje obdobie od 10. februára 2009 (ustanovenie znalca Ing. J. M.) do konca septembra 2010. Keďže znalec Ing. J. M. zomrel a okrem neho pravdepodobne nikto nemá vedomosť o tom, kde sa predmet znaleckého skúmania nachádza, nový znalec Ing. J. H. nemá možnosť splniť znaleckú úlohu. Ďalej sťažovateľ uviedol: „*Nečinnosť súdu, jeho nezáujem o vyhotovenie znaleckého posudku Ing. J. M. po uplynutí lehoty, ktorú mu súd ustanovil na vypracovanie znaleckého posudku má v okolnostiach prípadu osobitne katastrofálny dôsledok. Sťažovateľ, ktorý v konaní pred súdom uplatnil svoje právo, nesprávnym postupom súdu v niektorých okamihoch konania spojeným s nezáujmom a nečinnosťou súdu v iných okamihoch konania s vysokou pravdepodobnosťou stratil možnosť domôcť sa svojho práva, lebo súd alebo súdom ustanovený znalec stratil predmet konania, a preto nemá možnosť zistiť vecnú správnosť žalobcovho tvrdenia.*“ Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania právny zástupca sťažovateľa v prípise datovanom 7. decembra 2010 uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

10. Po posúdení obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu, sťažnosti a vyjadrenia k nej dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

III.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

12. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že „Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu“ (II. ÚS 26/95). Je však prirodzené a ústavný súd to už vo svojej judikatúre zdôraznil, že každé namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom tri základné kritériá sú zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 3/00, alebo I. ÚS 7/02). Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní, patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam sporu pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02 alebo II. ÚS 32/02). Napokon ústavný súd taktiež prihliada v konkrétnom prípade na čas trvania konania (napr. I. ÚS 92/97, II. ÚS 21/01), resp. na celkovú dĺžku konania (III. ÚS 123/02).

13. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo predmetom skúmania ústavného súdu, či postupom okresného súdu v konaní o právnej veci sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Zo spisu okresného súdu vyplývajú tieto rozhodné skutočnosti:

Dňa 31. marca 2006 - podanie žaloby na súde.

Dňa 23. mája 2006 - výzva súdu na odstránenie väd žaloby: odstránené podaním z 13. júna 2006.

Dňa 20. júna 2006 - vydaný platobný rozkaz.

Dňa 19. júla 2006 - odpor žalovaného proti platobnému rozkazu.

Dňa 26. júla 2006 - nariadený termín pojednávania na 18. október 2006.

Dňa 18. októbra 2006 - pojednávanie odročené na 13. december 2006 (aj pre neprítomnosť žalobcu, ktorý nebol predvolaný).

Dňa 11. decembra 2006 - zástupkyňa sťažovateľa požiadala o odročenie pojednávania určeného na 13. december 2006 (k jej žiadosti sa pripojil sťažovateľ podaním doručeným súdu 13. decembra 2006).

Dňa 26. januára 2007 - nariadený termín pojednávania na 9. marec 2007.

Dňa 9. marca 2007 - pojednávanie, na ktorom súd uložil zástupkyňi sťažovateľa poriadkovú pokutu 2 000 Sk a pojednávanie odročil na neurčito s tým, že vo veci bude nariadené znalecké dokazovanie.

Dňa 12. marca 2007 - do spisu doručené odvolanie zástupkyne sťažovateľa proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty (odvolanie doručené následne aj 20. apríla 2007).

Dňa 14. marca 2007 - do spisu doručená námietka zaujatosti konajúcej sudkyne podaná sťažovateľom, súdny poplatok za námietku zaujatosti zaplatený 17. apríla 2007.

Dňa 11. mája 2007 - spis predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní a o podanej námietke zaujatosti.

Dňa 5. decembra 2007 - okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 8 Co 231/07, 8 NcC 6/07 z 31. júla 2007, ktorým bolo rozhodnuté, že konajúca sudkyňa okresného súdu nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania veci a uznesenie o uložení poriadkovej pokuty bolo potvrdené.

Dňa 27. februára 2008 - uznesenie okresného súdu o ustanovení znalca z odboru Zdravotníctva a farmácie, odvetvia Oftalmológie (očného lekárstva) MUDr. M. H., CSc.

Dňa 20. marca 2008 - okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa nazvané „Návrh na zmenu znalca“, z obsahu ktorého vyplýva nesúhlas sťažovateľa s ustanovením znalca z uvedeného odboru a odvetvia a žiadosť o ustanovenie znalca, ktorý bude spôsobilý posúdiť kvalitu práce a použitých materiálov, z ktorých žalovaný vyhotovil dioptrické okuliare pre sťažovateľa.

Dňa 17. apríla 2008 - krajskému súdu predložený spis na rozhodnutie o odvolaní (návrh na zmenu znalca okresný súd posúdil podľa obsahu ako odvolanie).

Dňa 6. mája 2008 - krajský súd vracia spis okresnému súdu ako bezdôvodne predložený (podľa krajského súdu nejde o odvolanie, ale o námietku proti znalcovi).

Dňa 26. mája 2008 - uznesenie okresného súdu, ktorým bola námietka sťažovateľa (proti osobe znalca) zamietnutá.

Dňa 24. septembra 2008 - uznesenie okresného súdu o zrušení uznesenia o ustanovení znalca MUDr. M. H., CSc. (pretože nepreberal zásielky súdu) a o ustanovení znalca z odboru Zdravotníctva a farmácie, odvetvia Oftalmológie (očného lekárstva) MUDr. M. F.

Dňa 25. októbra 2008 - znalec MUDr. M. F. vyhotovil znalecký posudok.

Dňa 21. novembra 2008 - výzva súdu zástupcom účastníkov na vyjadrenie k znaleckému posudku.

Dňa 16. decembra 2008 - okresnému súdu doručené vyjadrenie zástupcu žalovaného, zástupkyňa sťažovateľa nereagovala.

Dňa 10. februára 2009 - uznesenie okresného súdu o ustanovení znalca z odboru optiky, odvetvia fyziologickej optiky Ing. J. M. (lehota pre znalca 40 dní).

Dňa 10. marca 2009 - znalec prevzal spis osobne na okresnom súde.

Dňa 2. apríla 2009 - znalec mailom žiada súd o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku do 22. apríla 2009.

Dňa 27. mája 2009 - znalec mailom žiada súd o strpenie, snaží sa posudok ukončiť čo najskôr.

Dňa 14. januára 2010 - súd mailom žiada znalca o oznámenie prekážky, pre ktorú znalecký posudok nebol ešte vyhotovený.

Dňa 4. mája 2010 - súd písomne žiada znalca o oznámenie, či už odpadla prekážka, pre ktorú znalecký posudok nebol ešte vyhotovený.

Dňa 18. mája 2010 - okresnému súdu spätne doručená neprevzatá zásielka určená znalcovi s oznámením pošty, že adresát zomrel.

Dňa 20. mája 2010 - okresný súd žiada súd konajúci o dedičstve o oznámenie okruhu dedičov po nebohom znalcovi.

Dňa 7. júna 2010 - okresnému súdu doručené oznámenie notára prerokujúceho dedičstvo, z ktorého vyplýva, že znalec zomrel 26. januára 2010.

Dňa 27. júla 2010 - syn znalca doručil okresnému súdu súdny spis.

Dňa 29. júla 2010 - uznesenie okresného súdu o ustanovení znalca z odboru optiky, odvetvia fyziologickej optiky Ing. J. H.

Dňa 19. augusta 2010 - znalec prevzal spis osobne na okresnom súde.

Dňa 22. septembra 2010 - znalec žiada okresný súd o predloženie posudzovaných okuliarov.

Dňa 2. decembra 2010 - syn Ing. J. M. oznamuje okresnému súdu, že okuliare značky Giotto, bifokálne, sa v jeho pozostalosti nenašli.

Dňa 7. decembra 2010 - súd oznamuje Ing. H., že predmet znaleckého skúmania sa nepodarilo nájsť a žiada ho o zaslanie súdneho spisu.

Dňa 14. decembra 2010 - znalec doručil spis súdu.

14. Po posúdení chronológie konania v právnej veci sťažovateľa z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje nasledovné:

14.1 Pokiaľ ide o zložitosť veci (právnú a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že právna vec sťažovateľa je v podstate bežnou občianskoprávnou vecou, a to tak po skutkovej stránke, ako aj po právnej stránke. Ide o obvyklý spotrebiteľský spor, ktorého základom je uplatňovanie nárokov kupujúceho z väd tovaru pri kúpnej zmluve. Ústavný súd teda v právnej veci sťažovateľa nezistil žiadne indikátory zvýšenej skutkovej či právnej zložitosti veci.

14.2 Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd zistil určité okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené v jeho neprospech, pretože nimi čiastočne prispel k prieťahom v predmetnom konaní. Išlo jednak o (ospravedlненú) neúčast' na pojednávaní 13. decembra 2006, v dôsledku čoho sa ďalšie pojednávanie konalo 9. marca 2007, ako aj o postup sťažovateľa po pojednávaní 9. marca 2007. Sťažovateľova námietka zaujatosti, ako aj odvolanie jeho zástupkyne proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty, ktoré sa ukázali ako nedôvodné, viedli k tomu, že spis sa od 11. mája 2007 do 5. decembra 2007 (takmer sedem mesiacov) nachádzal na krajskom súde. V tomto období teda okresný súd nijak nemohol ovplyvniť dĺžku konania v právnej veci sťažovateľa, pretože spis bol na nadriadenom súde. Tieto úkony sťažovateľa, ktorých realizácia bola jeho procesným oprávnením (resp. oprávnením jeho zástupkyne), však nemohli zásadným spôsobom ovplyvniť celkovú dĺžku konania pred okresným súdom.

14.3 V postupe okresného súdu v právnej veci sťažovateľa zistil ústavný súd viaceré obdobia nečinnosti, ktoré v kontexte celkovej dĺžky (jednoduchého) konania pred okresným súdom vedú k jednoznačnému záveru o porušení práv sťažovateľa garantovaných mu ústavou. Na ťarchu okresného súdu boli ústavným súdom posúdené najmä tieto obdobia jeho nečinnosti:

- od 26. júla 2006, keď bolo nariadené pojednávanie na 18. október 2006, na ktoré súd opomenul predvolať sťažovateľa ako žalobcu, do 13. decembra 2006, na kedy bolo nariadené ďalšie pojednávanie, ktoré sa nekonalo pre ospravedlnenie sťažovateľa a jeho zástupkyne.

- od 27. februára 2008, keď bol ustanovený znalec z odvetvia oftalmológie MUDr. M. H., CSc., do 24. septembra 2008, keď bol uznesením ustanovený nový znalec MUDr. M. F. Aj napriek tomu, že okresný súd v uvedenom období vykonal určité procesné úkony, tieto nesmerovali k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa, pričom tolerovanie pasivity prvého ustanoveného znalca tiež ide na vrub okresnému súdu (m. m. II. ÚS 10/01).

- od 20. apríla 2009, keď znalcovi Ing. J. M. uplynula určená lehota na predloženie znaleckého posudku, do 20. mája 2010, keď okresný súd žiadal súd konajúci o dedičstve o oznámenie okruhu dedičov po nebohom znalcovi. Napriek tomu, že znalec zomrel už 26.

januára 2010, zbytočné priet'ahy v konaní spôsobené nečinnosťou okresného súdu trvali až do 20. mája 2010. Od 27. mája 2009 (znalec mailom žiadal ďalšie predĺženie lehoty na predloženie posudku) do 14. januára 2010 okresný súd neurobil vo vzťahu k znalcovi žiaden úkon, ktorým by prispel k jeho riadnemu konaniu, čo možno označiť ako neprípustnú toleranciu jeho pasivity (m. m. II. ÚS 10/01). Ani v období po 14. januári 2010 však okresný súd neurobil žiaden úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. Vzhľadom na to, že už v tomto období konanie na súde trvalo viac ako tri roky, bolo povinnosťou súdu vystupovať proti ustanovenému znalcovi spôsobom zabezpečujúcim riadne plnenie jeho znaleckých povinností. Mailom zaslané výzvy okresného súdu na oznámenie prekážok v postupe znalca (27. mája 2009 a 14. januára 2010) nevyhodnotil ústavný súd v okolnostiach prípadu ako efektívny prostriedok na odstránenie prekážok v konaní.

15. Vo vzťahu k sťažnostným námietkam o (ne)potrebnosti vykonania nariadeného znaleckého dokazovania je ústavný súd zdržanlivý. Akékoľvek vyjadrenie ústavného súdu by bolo predčasné, keďže vec na okresnom súde nie je rozhodnutá a prvotne prislúcha okresnému súdu, aby vykonané dôkazy vyhodnotil (§ 132 Občianskeho súdneho poriadku), z hľadiska ich významu pre rozhodnutie vo veci.

16. V záujme objektívneho pohľadu na vec ústavný súd dodáva, že v konaní sa vyskytli určité objektívne skutočnosti, ktoré prispeli k dĺžke konania, a nebolo v možnostiach okresného súdu im zabrániť (napr. spomenutá smrť znalca). V konečnom dôsledku je však z ústavného pohľadu neprípustné, aby banálna spotrebiteľská žaloba, ktorou žalobca na súde uplatňuje svoje nároky z vadného tovaru, nebola rozhodnutá aspoň prvostupňovým súdom takmer štyri roky po podaní žaloby (ku dňu podania sťažnosti; ku dňu rozhodnutia ústavného súdu je to takmer päť rokov a vec stále nie je rozhodnutá). V tomto smere objektívnu zodpovednosť za celkovú dĺžku konania nesie okresný súd, ktorý napriek tomu, že vo veci urobil množstvo úkonov (pozri už uvedené), nebol schopný vec v tak dlhej dobe rozhodnúť bez toho, aby na dĺžku konania mali zásadnejší vplyv jeho účastníci a ich procesné úkony. Ako konštatuje aj sťažovateľ v podaní, ktorým doplnil svoju sťažnosť, nečinnosť okresného súdu v spojení so smrťou znalca, a tým vyvolanou stratou

predmetu znaleckého skúmania podstatne sťažili súdu konanie vo veci, keďže dnes už je nemožné odborne zodpovedať otázky kladené znalcom z odboru optiky, odvetvia fyziologickej optiky.

17. Ústavný súd preto konštatuje, že zistené obdobia nečinnosti okresného súdu v kontexte s celkovou dĺžkou jednoduchého občianskoprávneho konania v právnej veci sťažovateľa sú z ústavného hľadiska neakceptovateľné a neospravedlňiteľné. Ústavný súd preto v bode 1 výroku tohto nálezu vyslovil, že okresný súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 76/06 porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a v bode 2 výroku nálezu prikázal okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prietáhov.

IV.

18. Sťažovateľ v sťažnosti uplatnil a odôvodnil aj svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 1 960 €, ktorý neskôr vzhľadom na pokračujúce zbytočné prietahy zvýšil na 2 160 €. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadostučinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv sťažovateľa (prietahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Navrhovanú výšku však ústavný súd aj vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru nepovažoval za primeranú, a preto priznal sťažovateľovi vychádzajúc z princípov spravodlivosti a potreby zavŕšenia ochrany jeho práv primerané finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (bod 3 výroku nálezu). Táto výška podľa ústavného súdu primerane vyjadruje ujmu sťažovateľa spôsobenú jeho právnou neistotou vzhľadom na predmet konania a jeho význam pre neho samotného. Taktiež zohľadňuje aj skutočnosť, že k dĺžke konania v malej miere prispel aj samotný sťažovateľ (resp. jeho zástupkyňa).

19. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa (bod 4 výroku nálezu). S poukazom na § 20 ods. 3 a § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách

a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 454,96 € (3 úkony právnej pomoci po 120,23 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť na ústavnom súde, doplnenie sťažnosti podané ústavnému súdu, 3 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,21 € a 19 % DPH - 72,64 €). Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2011